

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านของบ้านดินเป็ด อำเภอย้ายเหือง จังหวัดพังงา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยนำเสนอข้อมูลเชิงตรรกะ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา 3 แบบ คือ

1. การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นข้อมูล แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน จากหนังสือ รายงานการวิจัย ระเบียบ กฎหมาย และเอกสาร บทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน ของบ้านดินเป็ด อำเภอย้ายเหือง จังหวัดพังงา

1.2 ผู้วิจัยได้รวบรวมคำบอกเล่า หรือข้อเสนอแนะจากการเข้าร่วมประชุมประชาคม และการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและภาพถ่ายจากการประชุมดังกล่าวไว้

2. การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากประชากร 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือ คณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านดินเป็ด จำนวน 4 คน ได้แก่ นายวิวัฒน์ วัฒนศักดิ์ ผู้ใหญ่บ้าน นายจงจิตร ถิลาชัย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นายสมทรง ชูพร ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นายนิติ ปิณฑุข สมาชิก อบต. กลุ่มที่ 2 คือ คณะทำงานด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน จำนวน 4 คน ได้แก่ นายสายัณห์ สัจจรักษ์ นายประวิทย์ แซ่เจ็ย นางรัตนา นิลเมฆ นางทรงศรี สร้างเหมาะ รวมทั้งหมด 8 คน

3. การเก็บข้อมูลจากการสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตแบบ การมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยไปร่วมประชุมประจำเดือนของแต่ละหมู่บ้าน ณ ศาลาเอนกประสงค์และที่จัดประชุมของหมู่บ้าน และได้ทำการบันทึกข้อมูลไว้ในสมุดบันทึก พร้อมกับถ่ายรูปบรรยากาศการประชุมไว้ด้วย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มแรก คือ คณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านดินเปิด จำนวน 5 คน ได้แก่ นายวิวัฒน์ วสันต์ ผู้ใหญ่บ้าน นายจงจิตร ลีลาชัย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นายสมทรง ชูพร ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นายนิตี ปิณฑุช สมาชิก อบต. นางสุกใส เกลี้ยงนุ้ย ผู้แทนกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มที่ 2 คือ คณะทำงานด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน จำนวน 4 คน ได้แก่ นายสาธิต สัจจรักษ์ นายประวิทย์ แซ่เจีย นางรัตนา นิลเมฆ นางทรงศรี สร้างเหมาะ รวมทั้งหมด 8 คน

โดยเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1. เป็นผู้ที่ต้องจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน คือ คณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านดินเปิด อำเภอท้ายเหมือง ซึ่งเป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการหมู่บ้านมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี มา 4 คน

2. เป็นผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะทำงานด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน 4 คน ต้องผ่านกระบวนการจัดทำแผนมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี

รวมทั้ง 2 กลุ่ม จำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นข้อคำถามตอบแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน และตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ แนวคิดการมีส่วนร่วม แนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 1.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการวางแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน

- 1.2 ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนากระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน

2. การสังเกต (Observation Technique) ผู้วิจัย ได้สังเกตประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนในหมู่บ้านดินเปิด ตามกรอบโครงสร้างของแนวทางการสังเกตแบบมีส่วนร่วม คือ ผู้วิจัยได้ไปเข้าร่วมประชุมและสัมภาษณ์คณะกรรมการหมู่บ้านและคณะทำงานด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน

อย่างไม่เป็นทางการ มีการจดบันทึกลงในแบบสังเกต โดยมีกล้องถ่ายรูปและสมุดจดบันทึกเป็นอุปกรณ์ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยจะนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไปทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือโดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยจะนำแบบสัมภาษณ์มาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ และใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงให้มีความถูกต้องตรงประเด็นและครบถ้วนสมบูรณ์ ได้แก่ ดร.จตุพงศ์ แก้วใส ปลัดอำเภอเกาะกู่ นายแสงอารมณ์ สงคง พัฒนาการอำเภอท้ายเหมือง และนายสมพงษ์ ทองสม พัฒนาการอำเภอกะปง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้กำหนดวันสัมภาษณ์และร่วมประชุมประจำเดือนของหมู่บ้านเพื่อสังเกตแบบมีส่วนร่วมในระหว่างวันที่ 1-15 กันยายน พ.ศ. 2555
2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการต่อจากข้อ 1 คือ การสัมภาษณ์และการสังเกตเป็นการใช้แบบสังเกตและใช้ข้อมูลจากการจดบันทึกที่ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาและรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่หลายครั้ง เพราะผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครองอำเภอท้ายเหมือง มาเป็นระยะเวลาร่วม 2 ปี มีการลงพื้นที่ใกล้ชิดกับประชาชนในชุมชนเป็นอย่างดี ทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ แนวทางที่จะกำหนดทำงานวิจัยตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน กับคุณภาพชีวิตของชุมชนได้ง่ายยิ่งขึ้น
3. ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แล้วนำมาวิเคราะห์พร้อมทั้งแยกแยะจับประเด็น อีกทั้งตัดคำพูดบางคำที่ไม่เหมาะสมและไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออกไป เพื่อให้ข้อมูลนั้นเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2555 จนถึง 30 กันยายน พ.ศ. 2555

การวิเคราะห์และการตรวจสอบข้อมูล

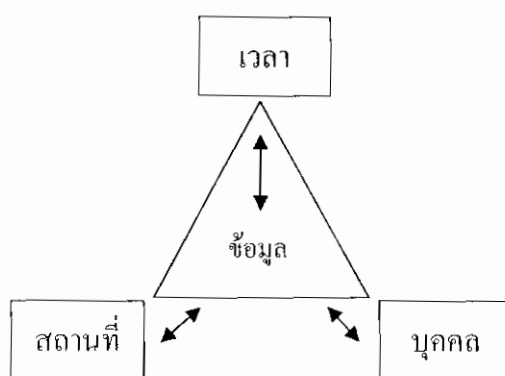
1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
2. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปความตามประเด็นสำคัญ การมีส่วนร่วมทางด้านการวางแผน การปฏิบัติ การติดตามประเมินผล และการได้รับผลประโยชน์
3. ผู้วิจัยมีการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล แบบสามเส้า โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านเวลา กล่าวคือ ผู้วิจัยมีการสัมภาษณ์โดยการที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ต่างเวลาของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ถ้าได้ข้อมูลจากต่างเวลายังและตรงกัน ถือว่า ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้นั้นถูกต้องและเชื่อถือได้

3.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านสถานที่ ผู้วิจัยได้เปลี่ยนสถานที่ในการสัมภาษณ์ ในสถานที่ต่างกันและข้อมูลเหมือนกันก็หมายความว่า ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่เชื่อถือได้

3.3 การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านบุคคล กล่าวคือ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบสามเส้า ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการวางแผนพัฒนาหมู่บ้าน บ้านดินเปิด และการเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนในบุคคลต่าง ๆ ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มเป้าหมาย แต่ได้ข้อมูลจากบุคคล ดังกล่าวเป็นข้อมูลที่ตรงกัน นั้นหมายความว่า เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ถูกต้องและเชื่อถือได้

ดังนั้น การตรวจสอบสามเส้าข้อมูลเชิงคุณภาพ จากเวลา สถานที่ แล้วได้ข้อมูลคุณภาพ ที่ถูกต้องและเหมือนกัน ซึ่งหมายความว่า ในการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลที่ถูกต้องและ เชื่อถือได้ โดยผู้วิจัยสามารถเขียนแผนภูมิ ในการตรวจสอบสามเส้า ดังนี้

ภาพที่ 5 การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

4. นำเสนอข้อมูลในรูปความเรียงตามวัตถุประสงค์ กล่าวคือ การใช้ข้อเท็จจริงมาจำแนก เปรียบเทียบและเชื่อมโยงตรรกะ รวมทั้งการตีความ